

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ БАНК СЕКТОРЫН ЖАҢҒЫРТУДАҒЫ ИНТЕРНЕТ-БАНКИНГТИҢ РӨЛІ

Айдар Нурила Болатқызы
Сақиева Аяжан Мергенбайқызы

nurila.aydar@bk.ru

erke01aia@mail.ru

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ қаржы мамандығының 3-ші курс студенттері,
Нұр-Сұлтан, Қазақстан
Ғылыми жетекшісі – Хамитхан Н.

Интернет-банкинг Қазақстандағы клиенттерге қашықтықтан қызмет көрсету жүйесі болып табылады, оларға осындай функционалдылық арқылы әртүрлі қаржылық операцияларды өз бетінше жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Бұл сіздің жеке шоттарыңызды және ақша аударымдарын басқаруды қамтиды. Электрондық сандық қол қою және кодтау жүйесі қауіпсіздікті қамтамасыз етеді. Интернетте электрондық әдіспен ақша аудару технологиясы Quicken (Quick Intuit), Money (Microsoft), Managing Your Money (Mega Software), Security First Network Bank (Cardinal Bank Shares) жүйелері арқылы іске асырылады.

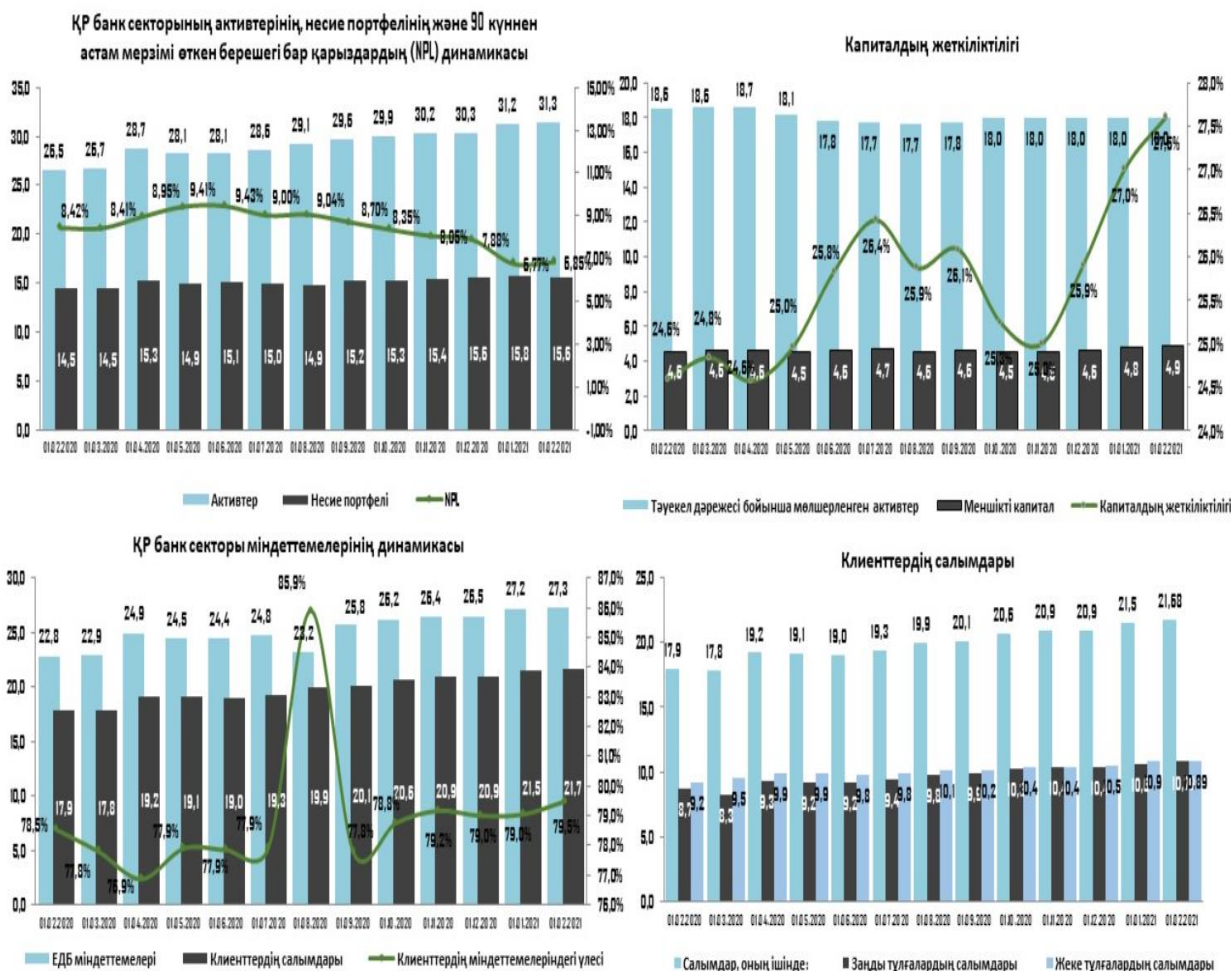
Автоматтандырылған шоттағы ескертулер. Қағаздың орнына электронды хабарламаларды алу үшін тіркелгіңіз келгенде, сіздің банкіңіз электрондық поштаңызды қарауға дайын болған кезде сізді электрондық пошта арқылы ескерту туралы ескертуді орнатады. Электрондық мәлімдеме ескертулеріне қоса, сіз бірнеше басқа әрекеттер туралы ескертулерді орнатуға болады. Есептік жазбаңыздың балансы туралы, есептік жазбаның белгілі бір сомадан жоғары немесе төмен шыққанын, сізге тіркелгі уақытының жоғарылығын білуіңізді және дереу сізді хабардар етуді ескерту үшін хабарлауды орнатуыңыз керек несие шегіне жетті. Есепке алу ақысы жойылған кездегі ескертулерді орнату, чек тексерілген кезде, болашақтағы мәмілелер жасалып жатқанда және тағы басқа нәрселерге негізделіп, негіздерінен тыс кете аласыз.

SSL технологиясы клиенттің аутентификациясы үшін пайдаланылады, соның арқасында рұқсатсыз кіруден және хакерлердің жазбаларын басып алудан аулақ болуға болады. Осы қызметтің көмегімен клиенттер:

- толық банктік ақпаратты алуға;
- ашық қызметтер немесе депозит, карталар, несиелік қарыздарды өтеу мерзімдері және т.с.с. болған қызметтер туралы деректерді алуға;
- егер олар жоғалған немесе ұрланған болса, карталарды оқшаулауға және блоктан шығаруға;
- ақша аударымдары, қызмет шеңберінде жасалған төлемдер туралы бәрін біліп алыңыз;
- банктік қызметке кіру кодын өзгерту;
- кейбір төлемдер үшін автоматты түрде төлем жасауға арналған шаблондарды жасау, өңдеу және жою.

Интернет-банкинг арқылы қызмет көрсететін елдегі негізгі банктер:

- Халық банк;
- Forte bank;
- АТФbank 24;
- ВСС;
- Каспий банк [1].

Сурет 1 – Банк секторының жағдайы

Ескерту: Дереккөз [2]

1- суретте Қазақстан республикасында банк секторының активтері бір жыл ішінде 26,5 млрд теңгеден 31,3 млрд теңгеге өскен. Несие портфеліне келетін болсақ, айтарлықтай айырмашылық жоқ, бір жыл ішінде көрсеткіштер тек 1,1% ға өскен.

Банктер бойынша меншік капиталдарында мүлдеп өзгеріс болмаған, алайда капиталдың жеткіліктілігі 3% ға өскен. Міндеттемелер динамикасында 1.08.2020 жылы клиенттердің міндеттемелеріндегі үлесі 85,9% көлемінді үлкен өсімді көрсетті.

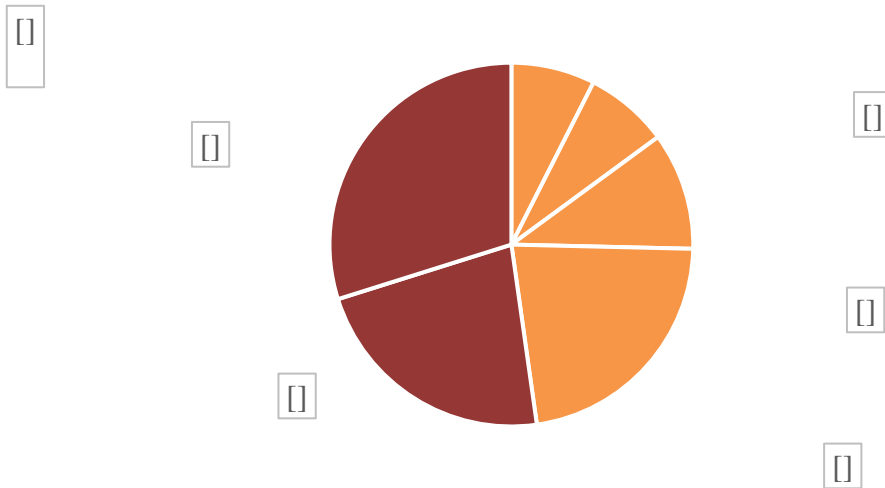
Жалпы салымдар 3,78 млрд теңгеге өскен, оның ішінде заңды тұлғалардың салымдары 2 млрд теңгеге, ал жеке тұлғалардың салымдары 1,78 млрд теңгеге өскен.

Интернет-банкинг Nalyk Bank

Ерекшеліктері:

- Nalyk Bank жеке тұлғаларға арналған Интернет-банкингті ұсынады - Homebank немесе MyNalyk-ті таңдауға болады, қызметтер бір-бірінен қол жетімді функционалдылығымен ерекшеленеді;
- Қызметтерді онлайн режимінде пайдалану үшін тіркелу керек болса немесе «Жеке кабинетті» енгізу қажет;
- Жеке және заңды тұлғалар үшін әр түрлі шарттар бар, сәйкесінше әр түрлі бөлімдер мен қызметтер, олар бойынша сіз қажетті функцияларды қолдана аласыз;
- Homebank.kz интернет-банкингі мобильді шотты толтыруға, стационарлық телефон, коммуналдық қызметтер, қауіпсіздік, салықтар мен айыппұлдар, білім беру, теледидар, көлік, сатып алу және т.с.с. төлемдерін аударуға мүмкіндік береді;
- MyNalyk пайдаланушыларға несие, дебеттік карталар, ақша аударымдары, қызмет төлемдері, шоттар бойынша көшірмелер мен валюта айырбастауға мүмкіндік береді [3].

Артықшылықтары мен кемшіліктері

- қауіпсіздік, банкпен толықтай қорғалған байланыс арнасы;
- төлемдер дереу қабылданады, транзакциялар өте тез жүзеге асырылады;
- қызметті кез-келген уақытта және кез-келген жерде кеңсеге шығатын құрылғы арқылы пайдалануға болады;
- егжей-тегжейлі нұсқаулықтың арқасында кез-келген адам қолдана алатын интуитивті жүйелік интерфейс.
- сайтта әрі қарай авторизациялау үшін қажет тіркеу кодымен SMS-хабарламаны автоматты түрде жіберудің сәтсіздігі

Сурет 2 – АТФ 24 интернет банкинг

Ескерту: Дереккөз [3]

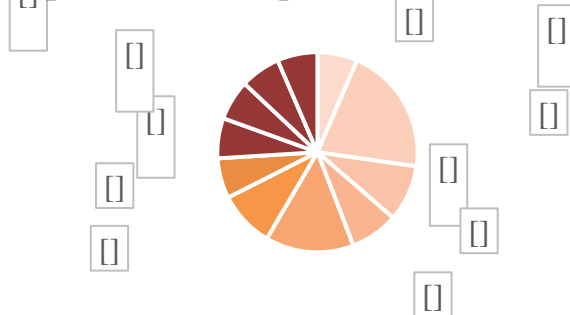
2 суретте артықшылықтары:

- тәуліктің кез-келген уақытында банк филиалдарының жұмыс уақытына, операциялардың жылдамдығына және олардың қауіпсіз орындалуына тәуелді болмау;
- қауіпсіздік, банкпен толықтай қорғалған байланыс арнасы;
- төлемдер дереу қабылданады, транзакциялар өте тез жүзеге асырылады;
- қызметті кез-келген уақытта және кез-келген жерде кеңсеге шығатын құрылғы арқылы пайдалануға болады;
- қызмет арқылы орындалатын көптеген операциялар үшін комиссия кассадағыға карағанда әлдеқайда арзан, ал олардың бөлек тобы мүлдем ақысыз (қалдық туралы ақпарат сұрау, егжей-тегжейлі шот көшірмесін алу және т.б.);
- егжей-тегжейлі нұсқаулықтың арқасында кез-келген адам қолдана алатын интуитивті жүйелік интерфейс.

Мүмкін болатын мәселелер:

- сайтта әрі қарай авторизациялау үшін қажет тіркеу кодымен SMS-хабарламаны автоматты түрде жіберудің сәтсіздігі;
- кезектің ұзақтығы [4].

Артықшылықтары мен кемшіліктері

- пайдаланушының теңгерімі туралы толық ақпарат;
- шотты басқару;
- кез-келген карталар мен шоттарға ақша аударымдары;
- кез-келген банктің картасын қосу;
- несиелік қарыздарды өтеу;
- комиссия төлемей төлемдер жасау;
- несиелік лимиттерді басқару
- экономикада орын алатын аймақтық және салалық бұзушылықтар;
- макроэкономикалық тұрақсыздық.
- макроэкономикалық тұрақсыздық.
- институционалдық проблемалар;

Сурет 3 – Форте банк (Fortebank) интернет банкинг

Ескерту: Дереккөз [4]

3- суретте функционалдылық мүмкіндіктері:

- пайдаланушының теңгерімі туралы толық ақпарат;
- шотты басқару;
- кез-келген карталар мен шоттарға ақша аударымдары;
- кез-келген банктің картасын қосу;
- несиелік қарыздарды өтеу;
- комиссия төлемей төлемдер жасау;
- ыңғайлы картаны пайдаланып филиалдар мен банкоматтарды іздеу (Алматы және

т.б.);

- несиелік лимиттерді басқару
- заңды тұлғаларға арналған сайтта арнайы қызметтер және т.б.

Мүмкін болатын мәселелер:

- Экономикада орын алатын аймақтық және салалық бұзушылықтар;
- Макроэкономикалық тұрақсыздық;
- Институционалдық проблемалар [5].

NAFI аналитикалық орталығының көрсеткіштері бойынша 2020 жылға қарай Ресейде тұтынушылардың сатып алуларының жартысынан көбі қолма-қол ақшасыз төлемдер арқылы төленеді. Қазақстанда бұл көрсеткіш әлі бірнеше пайызды құрайды, бірақ прогресс қазірдің өзінде байқалады. Қашықтан басқару жүйесі ұсынған идеялар танымал болып келеді. Қазірдің өзінде қолма-қол ақшасыз төлемдер кейбір ЕО елдерінде жасалған барлық транзакциялардың айтарлықтай үлесін құрайды:

- Франция — 50%;
- Нидерланды — 52%;
- Хорватия — 90% [6].

Қорыта айтқанда, қазіргі кезде интернет-банкінгтің адам өмірінде үлкен рөл атқарады. Өр түрлі қызметтерді жылдам төлеу және банктік операцияларды жүргізу қажеттілігі өте өзекті, интернет-банкінгтер осы қажеттілікті қанағаттандыруға арналған

қызмет ретінде әрекет етеді. Интернет-банкингті пайдаланатын банктердің клиенттік базасының нақты бөлігі әлі толық қамтылмағанына қарамастан және соңғы жылдардағы деректер осы қызметке деген қызығушылықтың үнемі артуын көрсетеді, біз қашықтан банктік қызметтерді үнемі жетілдіру банк қызметін стратегиялық жоспарлауда қажетті талап болып табылады деп болжаймыз.

Қолданылған әдебиеттер тізімі

1. Интернет-банкинг жүйесі дегеніміз не? [//https://mybuh.kz/internet-banking/#:~:text=Интернетбанкинг%20в%20Казахстане%20представляет,счетом%20и%20переводами%20денежных%20средств.](https://mybuh.kz/internet-banking/#:~:text=Интернетбанкинг%20в%20Казахстане%20представляет,счетом%20и%20переводами%20денежных%20средств.)
2. Қазақстан Республикасының қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі [//https://finreg.kz/?&switch=kazakh](https://finreg.kz/?&switch=kazakh)
3. MyHalyk kz жеке тұлғаларға арналған интернет-банкинг [//https://halykbank.kz/about/press_center/news/3626](https://halykbank.kz/about/press_center/news/3626)
4. ATF 24 Banking ATF24 Online қызметінің арқасында пайдаланушылардың қаржылық операцияларын қашықтықтан басқаруды қамтамасыз етеді [//https://www.atfbank.kz/phys/services/internet-banking-ATF24](https://www.atfbank.kz/phys/services/internet-banking-ATF24)
5. Форте банк интернет банкингі, [//https://online.fortebank.com/ibank/common/DefaultError.aspx](https://online.fortebank.com/ibank/common/DefaultError.aspx)
6. Қазақстандағы онлайн-банктің жалпы жағдайы [//https://bankchart.kz/novosti/internet_banking_forte_banka_dlya_fizicheskikh_i_yuridicheskikh_lits_registratsiya_vozmozhnosti](https://bankchart.kz/novosti/internet_banking_forte_banka_dlya_fizicheskikh_i_yuridicheskikh_lits_registratsiya_vozmozhnosti)

УДК 336

СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ КРЕДИТНЫХ ПОРТФЕЛЕЙ КРУПНЕЙШИХ РОССИЙСКИХ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ

Асадуллина Рузиля Уматовна

dilaraif@mail.ru

Магистрант Института экономики, финансов и бизнеса БашГУ,

г. Уфа, Республика Башкортостан, Россия

Научный руководитель –Касимова Д.Ф.

Проведем сравнительный анализ кредитных портфелей следующих крупнейших российских банков: ПАО Сбербанк, Банк ВТБ (ПАО), АО «АЛЬФА-БАНК».

Для начала рассмотрим в следующей таблице, какую долю в активах имеет ссудная задолженность.

Таблица 1 – Основные показатели ПАО Сбербанк*

Показатели	2017 г.	2018 г.	2019 г.	Темп прироста, %	
				2019 г. к 2017 г.	2019 г. к 2018 г.
Активы, млн. руб.	23 158 920	26 899 930	27 584 096	19,11	2,54
Чистая ссудная задолженность, млн. руб.	17 466 111	20 142 853	19 212 928	10,00	-4,62
Удельный вес чистой ссудной задолженности в активах, %	75,42	74,88	69,65	-7,65	-6,98

*Выполнено по [1]